

Detale z Villi Regia, MHW 479 (delfin), MHW 2933 (kupidyn z pałką), MHW 2929 (wazon), MHW 2930/1-2 (jeden z dwóch wazonów), MHW 15654 (wazon), MHW 15646 (zwornik arkady)

Stoją Państwo obok rzeźby delfina pochodzącej z fontanny ogrodowej Villi Regia, czyli willi królewskiej wzniesionej jako podmiejska rezydencja dla Władysława IV Wazy na przełomie lat 30 i 40. XVII wieku. Obecnie jest to Pałac Kazimierzowski na kampusie Uniwersytetu Warszawskiego, który powstał w wyniku wielokrotnych przebudów willi.

Proszę zajrzeć do paszczy delfina widać tam otwór potwierdzający pierwotną funkcję fontanny.

Patrząc w stronę naprzeciwległej ściany mogą Państwo zobaczyć pozostałe pięć detali pochodzących z tej willi, w tym trzy wazony ogrodowe. Zaś obok nich postać kupidyna stanowiącą prawdopodobnie parę z delfinem. Kupidyn – o czym świadczą pozostałości po skrzydłach widoczne na plecach, niegdyś trzymał pałkę lub maczugę, którą zamierzał uderzyć delfina. Kupidyn na delfinie to niezwykle popularny motyw dekoracyjny fontann, ten jednak wyjątkowy bo kupidyn zamierza skrzywdzić zwierzę. Takie ujęcie tematu odnosiłoby się do lubieżnej strony natury delfina uznawanego za kochliwe zwierzę, a Kupidyn starałby się ją powstrzymać.

Od strony skarpy wiślanej oraz dziedzińca willa posiadała loggie widokowe – często spotykany element architektury pałacowej typu włoskiego. Z tej właśnie loggi zachował się zwornik nazywany też kluczem arkady. Jest to detal konstrukcyjny usytuowany w najwyższym punkcie łuku, przenoszący siły ściskające. Oglądany przez Państwa klucz wykonany został z wapienia imitującego marmur, wydobytego z okolic Chęcín.

Wszystkie detale pochodzące z Villi Regia zostały wydobyte z Wisły w 1906 roku przez warszawskich piaskarzy i są fragmentem dóbr kultury, zrabowanych w XVII wieku przez szwedzkie wojska Karola Gustawa. Dziś często zapomina się o tym, że z niszczycielską falą potopu wiązał się nie znany do tej pory na ziemiach Rzeczypospolitej rabunek. Niszczono dwory, pałace i klasztory. Grabiono nie tylko kosztowności, ale także skuwano marmurowe posadzki i rzeźbiarskie dekoracje. Ówczesne bogactwo siedzib warszawskiej magnaterii, a także królewskich rezydencji czyli Zamku Królewskiego i Villi Regii zachwyliło Szwedów, nie przyzwyczajonych we własnym kraju do takiego dobrobytu. Wszystkie łupy spławiano Wisłą do Gdańska na barkach, zwanych skutami, a następnie przewożono statkami do Szwecji. Jedna z takich skut wioząca detale z Villi Regia osiadła na mieliźnie, a następnie została zatopiona przez Szwedów. Część jej zawartości udało się odzyskać dopiero po 250 latach.

Na koniec należy podkreślić, że ze zniszczeń w czasie Potopu Warszawa nie była w stanie się podźwignąć przez lata. Ówczesny spadek populacji, zniszczenia materialne i upadek gospodarczy odczuwalne były jeszcze w XVIII wieku.